

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta
Sosiaalialan koulutusohjelma

Laura Poikajärvi

Innostu ja opi liikenteestä - liikennekasvatuksen tehtäväkirja

Opinnäytetyö 2014

Tiivistelmä

Laura Poikajärvi

Innostu ja opi liikenteestä – liikennekasvatuksen tehtäväkirja, 23 sivua, 0 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta

Sosiaali- ja terveysalan koulutusohjelma

Opinnäytetyö 2014

Ohjaaja koulutuspäällikkö Helena Wright, Saimaan ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyön aiheena on esikouluikäisille lapsille suunniteltu liikennekasvatus-tehtäväkirja, joka tukee aikaisemmin opinnäytetyönä toteutettua liikennekasvatusopasta. Tarkoituksena oli tuoda liikennekasvattajalle vaihtoehtoisia tapoja käsitellä oppaan sisältöjä lasten kanssa. Opinnäytetyön tuotoksena valmistui liikennekasvatus-tehtäväkirja.

Lisäksi pidettiin Saimaanharjun päiväkodin esikouluryhmässä liikennekasvatus-tuokioita lukuvuonna 2011-2012. Projektiopintojen tarkoitus oli testata opinnäytetyönä tehtyä Innostu ja opi liikenteestä –liikennekasvatusopasta, joka oli aikaisempien sosionomi-opiskelijoiden projektiopintona vuonna 2010-2011 suorittaman liikennekasvatuksen tuotos. Oppaan sisältämät tuokiot eivät kuitenkaan kaikki sopineet vilkkaaseen poikapainotteeseen esikouluryhmään, jolle piti tehdä vaihtoehtoisia tehtäviä.

Idea opinnäytetyöhön tuli työelämälähtöisesti, kun työelämän edustaja ehdotti kokoamaan jo tehdyistä tuokioistani tehtäväkirjan, jota voisi jatkossa käyttää oppaan tukena. Opinnäytetyön on toiminnallinen, ja siinä on Innostu ja opi liikenteestä -liikennekasvatusoppaan tuokioiden sisältöihin liittyviä tehtäviä. Tehtäväkirjaa tehtäessä otettiin huomioon tuokiosta saatu palaute.

Opinnäytetyön teoriaosuus koostuu lähteistä, jotka käsittelevät esikoulua ja –opetusta, esikouluikäistä oppijaa, liikennekasvatusta sekä erilaisia menetelmiä. Liikennekasvatus-tuokiot on suunniteltu hyödyntäen aikaisemman opinnäytetyön aiheita sekä Liikenneturvan liikennekasvatusmateriaaleja.

Liikennekasvatus on tärkeä ja ajankohtainen aihe esikoululaiselle, joka on aloittamassa peruskoulun. Peruskoululainen kulkee usein itsenäisesti kodin ja koulun väliä, joten hänen on tärkeä tietää turvallisen liikkumisen perusteet sekä oman että muiden turvallisuuden vuoksi. Esikoulussa suoritettavan liikennekasvatuksen tavoitteena olisi antaa lapselle tarvittavat tiedot ja taidot turvalliseen koulutielle.

Jatkotutkimusaiheena voisi tutkia tai selvittää liikennekasvatuksen merkitystä peruskoulun aloittaneisiin lapsiin.

Asiasanat: liikennekasvatus, esiopetus, lapset, liikenne, tehtäväkirja

Abstract

Laura Poikajärvi

Innostu ja opi liikenteestä –Traffic Education Workbook, 23 pages

Saimaa University of Applied Sciences

Health Care and Social Services, Lappeenranta

Degree Programme in Social Services

Bachelor's Thesis 2014

Instructor Ms Helena Wright, Saimaa University of Applied Sciences

The subject of the thesis is a custom made traffic education workbook for children in preschool. The workbook is based on an earlier thesis, "Innostu ja opi liikenteestä". The content of the workbook matches the content of the Innostu ja opi liikenteestä –traffic education guide book so it offers the traffic educator an alternative way to teach the subject.

A part of the author's studies was to teach traffic at Metsäpolku day care centre in the school year of 2011-2012. The purpose was to test an earlier made thesis "Innostu ja opi liikenteestä" –traffic education guidebook. It became clear very soon that not all of the exercises in the guidebook were suitable for the group being taught so alternative exercises related to the themes of the guidebook were made.

The idea of the thesis came from the working life. The personnel wanted all the exercises collected into a workbook that could be used when teaching traffic education. This thesis is functional and it contains exercises concerning the topics of the Innostu ja opi liikenteestä –traffic education guidebook. As the workbook was created the feedback given of the traffic education exercises was taken into account.

The theory of the thesis consists of sources that address preschool and pre-school teaching, a pre-schooler as a learner, traffic education and different methods used in the exercises. No material was collected for the thesis. The exercises were planned using the themes of the Innostu ja opi liikenteestä –traffic education guidebook and Liikenneturva's traffic education materials.

Traffic education is an important and current topic for a pre-schooler who is about to start elementary school. A pupil often goes independently from home to school and back. It is not only for his or her own safety but for the safety of everybody else that they know the basic facts and skills of safe travelling.

A theme for a further study could be to analyse the influence of traffic education on children who have just begun elementary school.

Keywords: traffic, education, preschool, children, workbook

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Esikoulu ja -opetus	6
2.1	Varhaiskasvatus ja varhaiskasvatussuunnitelma	6
2.2	Esiopetus	6
2.3	Esiopetussuunnitelma	7
3	Esikouluikäisen kasvu ja kehitys	7
3.1	Kasvu ja kehitys	7
3.2	Motorinen kehitys	8
3.3	Kognitiivinen kehitys	8
3.4	Persoonallisuuden kehitys	9
3.5	Sosiaalinen kehitys	10
4	Esikouluikäinen lapsi oppijana	11
4.1	Esikouluikäisen oppiminen	11
4.2	Lapselle ominainen tapa oppia	11
5	Liikennekasvatus	12
5.1	Liikennekasvatus käsitteenä	12
5.2	Liikennekasvatus varhaiskasvatuksessa	12
5.3	Lapset ja liikenne	13
6	Esiopetuksen menetelmiä	13
6.1	Esiopetuksen työtavat	13
6.2	Leikki	13
6.3	Kuvataide	14
6.4	Musiikki	14
6.5	Tiedekasvatus ja tutkiminen	14
6.6	Matemaattinen maailma ja ajattelu	15
7	Opinnäytetyöprosessi	15
7.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	15
7.2	Opinnäytetyön toteutus	16
8	Johtopäätökset	17
8.1	Liikennekasvatus	17
8.2	Lapsi ja liikennesäännöt	18
8.3	Osallisuus ja lapsilähtöisyys	18
8.4	Innostuminen liikennekasvatuksesta	19
9	Pohdinta	20
9.1	Tavoitteiden saavuttaminen	20
9.2	Palaute	21
	Lähteet	22

1 Johdanto

Tässä työssä käsittelen liikennekasvatustehtäväkirjaa, joka on tarkoitettu esiopetusikäisille, jotka aloittavat koulun seuraavana lukuvuonna. Tarkoituksena on herättää lapsen mielenkiinto liikennettä kohtaan ja antaa hänelle tarvittavat tiedot ja taidot liikenteen havainnointiin ja turvalliseen liikkumiseen. Liikennekasvatuksen tavoitteena on turvallinen koulutie seuraavana syksynä koulussa aloittaville esikoululaisille.

Opinnäytetyöni on toiminnallinen ja aineistona ovat omat suunnittelemani tuokit. Opinnäytetyöni tuotos on liikennekasvatustehtäväkirja, joka pohjautuu tuokiosta saamaani palautteeseen.

Liikennekasvatus esikoulussa on tärkeää, sillä Tilastokeskuksen mukaan 0-5-vuotiaita lapsia loukkaantuu liikenteessä 68–107 vuosittain, kun keskimäärin neljä lasta kuolee liikenteessä (keskiarvo vuosilta 2003–2014). Lähikouluja lakkautetaan ja tulevat koululaiset joutuvat siirtymään yhä pidempiä matkoja kouluihin. Saimaanharjun päiväkodin vieressä on alakoulu, jonne suurin osa lapsista menee päiväkodin jälkeen. Täten esiopetuksen varhaiskasvatuksella saadaan konkreettisia etuja koulumatkoja varten, sillä alueen keskeisimmät vaa-
ranpaikat ovat tiedossa lasten aloittaessa koulun.

Suoritin sosionomi-opintoihini kuuluneen toisen projektio-pintoni Taipalsaarella Saimaanharjun päiväkodin esikouluryhmässä lukuvuonna 2011–2012. Alun perin projektio-pintojen tarkoitus oli testata Innostu ja opi liikenteestä – liikennekasvatusopasta, mutta kaikki oppaan tehtävät eivät sopineet haastavaan ja energiseen poikapainoitteiseen ryhmään. Aloin miettiä vaihtoehtoisia tehtäviä, joilla voitaisiin käsitellä liikennekasvatusoppaan aiheet. Työelämän edustaja ehdotti, että tekisin opinnäytetyönä oppaan omista tehtävistäni, mutta totesimme muutoksia alkuperäiseen oppaaseen tulevan niin vähän, ettei uudesta oppaasta olisi juuri hyötyä. Elokuussa 2013 sain ajatuksen tehtäväkirjasta, joka tukisi opasta.

Opinnäytetyöraportissa käsittelen ensin varhaiskasvatusta, esiopetusta ja lapsen kehitystä yleisesti. Erityisesti paneudun kognitiiviseen kehitykseen eli esikoululaiseen oppijana, koska se on olennaisinta tehtäväkirjan kannalta. Opinnäytetyön tavoitteena on edistää ammatillista kehittymistäni, sillä minun tulee ottaa huomioon tehtävien taso suhteessa lasten kehitysvaiheisiin.

2 Esikoulu ja -opetus

2.1 Varhaiskasvatus ja varhaiskasvatussuunnitelma

Suomalainen varhaiskasvatus perustuu Lapsen oikeuksien julistukseen. Päiväkoti ei ole siis ainoastaan hoitoa ja kasvatusta vaan myös kulttuurinen kokemus. (Ruokonen 2012) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2007, 11) kerrotaan varhaiskasvatuksen olevan pienten lasten eri elämämpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on hyvinvoiva lapsi, mikä tarkoittaa niin fyysisestä, psyykkisestä kuin sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtimista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007.) Varhaiskasvattajan tehtävä on luoda kasvualusta ja ilmapiiri, joka on lapselle sekä turvallinen että innostava ja jossa lapsi voi löytää ja toteuttaa itseään monin eri tavoin. (Kaskela & Välimäki 2006, 6.)

2.2 Esiopetus

Opetushallituksen Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2010, 6) esiopetuksen tehtäväksi nähdään edistää lapsen kasvua ihmisyyteen sekä eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen ohjaamalla lasta vastuulliseen toimintaan, yhteisesti hyväksytyjen sääntöjen noudattamiseen sekä toisten ihmisten arvostamiseen.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2010, 6) esiopetuksen keskeinen tehtävä on edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä tukemalla ja seuraamalla fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, kognitiivista ja emotionaalista kehitystä sekä ennalta ehkäisemällä ilmeneviä vaikeuksia. Opetushallitus korostaa lapsen myönteisten oppimiskokemusten sekä monipuolisen vuorovaikutuksen vahvistaman terveen itsetunnon tärkeyttä.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2010, 7) esiopetuksen nähdään muodostavan lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisesti etenevä kokonaisuus varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välille, minkä takia esiopetuksen järjestämisessä tulee siten ottaa huomioon sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen tavoitteet ja sisällöt. Kehittävän esiopetuksen kehitystehtävä on

siirtyminen yhdestä toiminnan tyypistä toiseen eli leikistä oppimistoimintaan (Hakkarainen 2002, 152).

2.3 Esiopetussuunnitelma

Lappeenrannan esiopetuksen suunnitelma (2010, 5) määrittelee esiopetuksen suunnitelmalliseksi kasvatukseksi ja opetukseksi, joka liittyy kiinteästi sekä varhaiskasvatukseen että perusopetukseen. Perusopetuslaki (21.8.1998/628) määrittää esiopetuksen koulutusjärjestelmän ensimmäiseksi portaaksi, jonka päätaavoitteena on lapsen kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen parantaminen ennen kouluikää. Lappeenrannan esiopetuksen opetussuunnitelmassa (2010, 5) kerrotaan esiopetuksen tavoitteena olevan rakentaa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevä kokonaisuus, jatkumo varhaiskasvatuksesta esiopetuksen kautta perusopetukseen.

3 Esikouluikäisen kasvu ja kehitys

3.1 Kasvu ja kehitys

Kasvusta puhuttaessa tarkoitetaan prosessia, joka kuvaa ihmisen fyysisen muotoutumisen prosessia organismina. Kehitys taas on ihmisessä tapahtuva muutos elämän aikana, joka on jatkuvaa, usein tiedostamatonta sekä suhteessa ympäristöön (Ojanen ym. 2011, 64.) Ihmisen elinkaaren aikainen kehitys ankkuroidaan useimmiten aikaan ja ikään sekä kuvataan erilaisina vaiheina (Hakkarainen 2008, 11).

Kasvuun ja kehitykseen vaikuttavat kypsyminen ja perimä, ympäristötekijät sekä oma suuntautuneisuus ja aktiivisuus. Kehityksen osa-alueita ovat fyysinen kasvu ja motorinen kehitys, kognitiivinen kehitys, persoonallisuuden kehitys sekä sosiaalinen kehitys (Ojanen ym. 2011, 64–65.) Kaikki kehityksen osa-alueet houkuttelevat lasta, minkä takia hän liikkuu, puhuu, ajattelee, kysyy, kuuntelee ja alati puuhailee (Jarasto & Sinervo 1997, 205). Alle kouluikäinen lapsi on erittäin nopeasti kasvava ja kehittyvä, hän muuttuu ja oppii paljon. Jokaisessa kehitysvaiheessa on omat piirteensä, joiden mukana tulee sekä onnistumisia että epäonnistumisia, iloja sekä suruja (Jarasto & Sinervo 1997, 17.)

Jarasto ja Sinervo (1997) kuvaavat esikouluikäistä lasta hengähtäjänä, jolloin selvästi näkyy lapsen kypsyneisyys kehityksen eri osa-alueilla. Kypsyneisyys näkyy lapsen joustavampana sopeutumisena erilaisiin uusiin tilanteisiin ja jopa yllätyksiin, mikä kertoo turvallisemmasta käsityksestä omasta identiteetistään. Lapsi alkaa pohtia syy-seuraussuhteita. Häntä alkaa kiinnostaa rinnakkain leikkimisen sijaan ryhmäleikki, jossa on todellista vuorovaikutusta. Lapsi oppii havaitsemaan toista ärsyttävät ja miellyttävät asiat. Päämäärän saavuttamisen tärkeys korostuu, minkä takia lapsi haluaa tehdä samaa asiaa jopa viikkoja. Tämä saattaa johtua epävarmuudesta ja osaamattomuuden tunteesta, ja samaa asiaa tekemällä välttyä epäonnistumisen riskiltä. Vaikka aikuisesta saattaa tuntua, että lapsen toiminnan pitäisi olla monipuolisempaa, lapsi itse usein tietää, mitä hänessä on milloinkin tapahtumassa ja mitä hän tarvitsee (Jarasto ja Sinervo 1997, 62-68.)

3.2 Motorinen kehitys

Motorisella kehityksellä tarkoitetaan liikkeiden kehitystä. Esikouluikäinen on liikumisen perustaitojen harjoitteluvaiheessa, joka kestää noin kahdesta ikävuodesta seitsemään ikävuoteen. Tämän vaiheen aikana lapsi oppii käyttämään lihaksiaan monipuolisesti erilaisiin arkipäiväisiin askareisiin. Lapsen motivoimiseksi on tärkeää, että aikuinen jaksaa kannustaa yrittämään uudelleen. Oppiakseen lapsen on saatava harjoitella (Ojanen ym. 2011, 123, 128–129.)

3.3 Kognitiivinen kehitys

Kognitiivisuus sisältää havaitsemisen, muistin, ajattelun, kielen ja oppimisen. Kognitiivinen kehitys siis tarkoittaa ihmisen tiedon käsittelyä ja sen kehittymistä. Ihmisen tietoisuus maailmasta, jossa hän elää, koostuu lukuisista sisäisistä malleista eli skeemoista, jotka auttavat selviämään sujuvammin. Erilaiset kokemukset muokkaavat skeemoja ja kehittävät niiden toimintamahdollisuuksia. Havaintojensa avulla lapsi tutustuu aktiivisesti maailmaansa. Ihmettely saa lapsen tutkimaan, mutta vaikka lapsella on luontainen kyky hankkia tietoa maailmasta ja muokata skeemojaan, hänen ajattelunsa kehittymiselle ovat yhtä merkittäviä aikuisten tarjoamat virikkeet. Kielellä on tärkeä sija ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, mutta kieli on myös tärkeä käyttäytymisen säätelijä sekä sosiaalis-

ten vuorovaikutusten, ajatusten, mielikuvituksen ja tunteiden viestintäväline (Ojanen ym. 2011, 134–140.)

Jean Piaget'in teoria lapsen ajattelun kehittymisestä on ollut pitkään tunnetuin kognitiivinen teoria. Piaget'in teorian mukaan esikoululainen on esioperationaalisella kaudella, jolloin hän osaa nähdä asioita vain omasta näkökulmastaan ja hänen on vaikea asettua toisen asemaan. Lapsi ei ymmärrä omalle toiminnalleen merkityksettömiä käsitteitä, hänen on vaikeaa perustella ajatuksiaan ja ajatella loogisesti. Lapsen egosentrisyys näkyy usein animismina, jolloin lapsi kuvittelee elottomat esineet eläviksi ja ajattelee niiden olevan kuin hän itse. Animismilla lapsi luo esineiden ja asioiden toiminnalle tarkoituksenmukaisuutta (Ojanen ym. 2011, 138–139.)

Kognitiivisella tasolla esikouluikäinen hallitsee sujuvasti äidinkieltänsä taivutusäännöt. Hän osaa kertoa vieraallekin kuulijalle ymmärrettävästi tarinoita ja tapahtumia sekä yksityiskohtia. Hän pystyy toimimaan kolmiosaisen ohjeiden mukaan. Hän hallitsee äidinkieltänsä vaikeat äänteet ja osaa laskea yksinkertaisia laskuja sormiaan apuna käyttäen. Hän on kiinnostunut kirjaimista ja lukemisesta sekä opettelee ymmärtämään käsitteiden erilaisia merkityksiä, mutta abstraktit käsitteet ovat vielä vaikeita (Ojanen ym. 2011, 136.)

3.4 Persoonallisuuden kehitys

Arkikielessä persoonallisiksi sanotaan usein ihmisiä, joiden käytös on tavallista erikoisempaa tai omaperäisempää. Persoonallisuus on tieteellisenä tutkimuskohteena kuitenkin paljon laajempi käsite, joka saa lukuisia erilaisia selityksiä tutkijan näkökulman mukaan. Nykykäsityksen mukaan persoonallisuus on enemmän kuin osa-alue ihmisessä, kun ennen persoonallisuuden muotoutumista on kuvattu muun muassa luonteenpiirteiden, vastasyntyneen temperamentin ja minäkäsityksen avulla (Ojanen ym. 2011, 144–145.)

Erik H. Erikson kuvaa teoriassaan persoonallisuuden kehittymistä prosessina, joka jatkuu koko elämän läpi. Esikouluikäinen on hänen teoriansa mukaan ahkeruus vastaan alemmuus –vaiheessa, jossa kouluiän kynnyksellä lapsi haluaa osata paljon. Jos hän saa aikuisilta kannustusta ja positiivisia kokemuksia omista kyvyistään, hän alkaa pitää itseään ahkerana oppijana ja työskentelijänä se-

kä oppia määrätietoisuutta ja päättäväisyyttä. Alemmuuden tunne kehittyy, jos lapsi joutuu kokemaan paljon epäonnistumisia ja saa paljon negatiivista palautetta ympäristöltään (Ojanen ym. 2011, 146–147.)

Sigmund Freudin näkemyksen mukaan ihmisen psyyke koostuu vieteistä, yliminästä ja tietoisesta minästä. Ihminen pystyy tarkastelemaan helpoiten tietoista minäänsä. Vietit ja superego muodostavat usein omatunnoksi kutsutun kokonaisuuden, joka kamppailee ihmisen alitajunnassa siitä, miten tulisi toimia. Näkemyksen mukaan esikoululainen on latenssivaiheessa, jossa seksuaalinen kiinnostus on vähäistä ja ajatukset kääntyvät kouluun ja harrastamiseen. Oleelliseksi tässä vaiheessa nähdään kognitiivisten ja sosiaalisten taitojen harjaantuminen sekä kulttuuriarvojen omaksuminen. Latenssivaiheessa ego (minä) ja superego (yliminä eli omatunto) voimistuvat (Ojanen ym. 2011, 151–152.)

3.5 Sosiaalinen kehitys

Sosiaalinen kehitys kulkee tiiviisti yhdessä minäkäsityksen ja tunne-elämän kehityksen kanssa. Usein psykologiassa käytetyt käsitteet psykososiaalinen tai sosioemotionaalinen korostavat tunne-elämän, persoonallisuuden ja sosiaalisen kehityksen yhteyttä. Sosiaalisesta kehityksestä puhuttaessa painopiste on enemmän yksilön sosialisatiossa ja vuorovaikutustaidoissa (Ojanen ym. 2011, 166.)

Kulttuuri vaikuttaa käsityksiin soveliaasta sosiaalisesta käyttäytymisestä sekä yksilön roolista, joka määrittelee ihmiseltä odotettavan käyttäytymisen jossakin sosiaalisessa tilanteessa. Kulttuurin lisäksi myös ihminen asettaa itselleen rooliodotuksia (Ojanen ym. 2011, 166.)

Lapsen sosiaalinen kehitys tapahtuu suhteessa ympäristöön, jolloin lapsi muodostaa kuvaa itsestään muiden joukossa ja on altis monien ihmisten vaikutteille. Sosiaalinen kehitys jatkuu läpi koko ihmisen elämän, mutta perustaidot opitaan jo lapsuudessa, jolloin ihminen muodostaa kuvaa itsestään ja suhteestaan muihin, jotta hänet hyväksytään (Ojanen ym. 2011, 166.)

Esikouluikäinen pitää kavereita tärkeänä ja haluaa mennä kyläilemään yksinkin. Hän leikkii ja harrastaa yhä enemmän kavereiden kanssa ja on kiinnostunut

kodin ulkopuolisista asioista. Hän pystyy toimimaan isossakin ryhmässä aikuisen ohjauksella ja noudattaa yhdessä sovittuja sääntöjä, vaikka tarvitsee joskus tukea niiden muistamisessa. Hän osaa selviytyä itsekin ristiriitatilanteista kaverien kanssa, mutta tarvitsee ajoittain tähän aikuisen apua. Hän kokeilee rajojaan ja harjoittelee kasvamista. Hän on omaksunut suuren määrän arvoja ja asenteita sosiaalisesta ympäristöstään. Vaikka lapsesta puhutaan esikoululaisena, hän on vielä leikki-ikäinen ja väsähtää, jos toiminta on vain ohjattua. Ohjatun toiminnan vastapainoksi hän tarvitsee myös vapaata leikkiä (Ojanen ym. 2011, 168.)

4 Esikouluikäinen lapsi oppijana

4.1 Esikouluikäisen oppiminen

Oppiminen on käsitteenä lähellä kehitystä, mutta oppimista voidaan pitää enemmän tietoisena edistymisenä, kun taas kehitys tapahtuu usein tiedostamatta. Lapsen on tärkeää huomata oppivansa, minkä takia hänen on tärkeää saada kehuja, kiittelyä ja palkintoja uusien taitojen oppimisesta. Kun lapsi huomaa oppimisen olevan iloinen asia, häntä kiinnostaa oppiminen entistä enemmän (Ojanen ym. 2011, 72.)

Alle kouluikäinen lapsi kehittyy ja oppii paljon, eikä uusien asioiden ja taitojen oppiminen ei ole missään muussa elämänvaiheessa yhtä vilkasta (Jarasto & Sinervo 1997, 17). Esikouluikäinen lapsi on vielä leikki-ikässä (Ojanen ym. 2011).

4.2 Lapselle ominainen tapa oppia

Lapselle ominainen tapa toimia ja ajatella sisältää leikkimistä, liikkumista, tutkimista, taiteellista kokemista sekä ilmaisemista eri keinoin. Koska lapsi elää hetkessä, tulisi lapsen elämää pitää kokonaisvaltaisena kasvamisena ja kehittymisenä, jossa kaikki, mistä lapsen päivä muodostuu, on merkityksellistä. Lapsi itse on elämänsä tärkein tekijä, minkä takia aikuisen tulee kunnioittaa häntä yksilönä ja antaa osallistua oman elämänsä suunnitteluun (Ojanen ym. 2011, 196.)

Lapsi kehittyy ja oppii erityisesti omaehtoisessa toiminnassa, jota hän pitää merkityksellisenä ja motivoivana. Toimiessaan itselleen mielekkäällä tavalla, lapsi saa merkityksellisiä kokemuksia. Pienelle lapselle tärkein oppimistapa on leikki, sillä se antaa iloa ja kehittää lasta monipuolisesti. Leikki mahdollistaa luontevan vuorovaikutuksen toisiin ihmisiin ja ympäristöön. Mielikuvitus sekä taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen puolestaan tuovat leikkiin uuden ulottuvuuden (Ojanen ym. 2011, 196.)

5 Liikennekasvatus

5.1 Liikennekasvatus käsitteenä

Liikennekasvatuksen laajaan kokonaisuuteen liittyvät ennakointi, turvallisuus, terveysriskien tunnistaminen ja niiden välttäminen, vastuullinen kasvaminen, sosiaalinen ja eettinen näkökulma, muiden huomioiminen ja kulkutapojen valinnat. Monipuolisuudessaan liikennekasvatus voi olla osa mitä tahansa oppiainetta, onhan liikenne osa jokapäiväistä arkea. Liikennekasvatuksessa ovat keskeisiä paikallisuus, toiminnallisuus, tavoitteellisuus, ongelmanratkaisu, jatkuvuus ja yhteistyö kotien kanssa. Parhaita tuloksia liikennekasvatuksesta saadaan, kun sitä toteutetaan yhteistyössä koko ympäröivän yhteisön kanssa, opetuksen suunnittelussa otetaan huomioon oman paikkakunnan olosuhteet sekä omaan ympäristöön liittyvät ajankohtaiset asiat (Liikenneturva A.)

5.2 Liikennekasvatus varhaiskasvatuksessa

Opettaja on paras liikennekasvattaja, koska hän tuntee oppilaat ja ympäristön, jossa nämä liikkuvat. Lisäksi opettaja pystyy hyödyntämään arjessa eteen tulevia liikenteeseen liittyviä tilanteita. Liikennekasvatukselle ei aina tarvitse varata kokonaista tuntia: usein muutama hetki tunnin alussa tai lopussa riittää (Liikenneturva A.)

5.3 Lapset ja liikenne

Lapsen erityispiirteet vaihtelevat lapsen iän mukaan ja yksilöllinen vaihtelu voi olla suurta. 5-6-vuotiaat ovat jo kykeneviä ymmärtämään syy-seuraussuhdetta ja osaavat keskittyä liikenteessä tärkeisiin asioihin entistä paremmin. Parasta opetusta on käytännön harjoittelu oikeissa liikennetilanteissa. Ennen kouluikää itsenäisen turvallisen liikkumisen edellytykset ovat lapsella kuitenkin vielä heikot ja vastuu turvallisesta liikkumisesta ja tien ylittämisestä on edelleen aikuisella. Lapsi kielellinen kehittyminen auttaa ymmärtämään perusteluja paremmin, mikä lisää mahdollisuuksia liikenteessä toimimiseen esimerkin avulla. (<http://www.liikenneturva.fi/fi/eri-ikaisena/lapset-0-14/lapsi-eri-ikaisena>)

Lisääntynyt liikkuminen lisää onnettomuuksia katua ylittäessä, sillä lapsi ei usein vielä osaa ylittää katua pysähtymättä tai katsoo vain yhteen suuntaan. Tarkkaavaisuus ei välttämättä vielä ole sillä tasolla, että se riittäisi esimerkiksi sekä pyörällä ajon motoriseen hallintaan että itse liikennetilanteeseen. Tarkkaavaisuus saattaa vielä harhailla ja vaihtua helposti liikennetilanteesta johonkin muualle. (<http://www.liikenneturva.fi/fi/eri-ikaisena/lapset-0-14/lapsi-eri-ikaisena>)

6 Esiopetuksen menetelmiä

6.1 Esiopetuksen työtavat

Leikki, toiminnallisuus, elämyksellisyys ja kokemuksellisuus monipuolisessa oppimisympäristössä ovat esiopetuksen työtapoja. Avoin ja luonteva yhteistyö lapsen huoltajien kanssa on myös esiopetuksen onnistumisen edellytys. (Lapteenrannan esiopetuksen opetussuunnitelma 2010) Lapsen kehitystä tukevat leikki, satu, musiikki, rentoutuminen, dramatisointi eli näyttelemisen eri muodot ja liikunta (Jarasto & Sinervo 1997, 205).

6.2 Leikki

Pienelle lapselle tärkein oppimistapa on leikki, sillä se antaa iloa ja kehittää lasta monipuolisesti. Leikki mahdollistaa luontevan vuorovaikutuksen toisiin ihmisiin ja ympäristöön. Mielikuvitus sekä taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen puolestaan tuovat leikkiin uuden ulottuvuuden (Ojanen ym. 2011, 196.)

Leikki on lapsille tyypillistä ja tarpeellista kasvuympäristöstä riippumatta. Leikkinen on yksinkertaisesti lapsen tapa elää ja toimia, harjoitella, kehittyä ja oppia. Leikki tyydyttää monipuolisesti lapsen fyysisiä ja psyykkisiä tarpeita. Leikki kehittyy lapsen mukana (Jarasto & Sinervo 1997, 206.)

6.3 Kuvataide

Lapset eivät piirrä, mitä näkevät, vaan he piirtävät asiat niin kuin heidän mielestään niiden pitäisi olla. 5-8-vuotiaan lapsen piirustukset ovat vielä symbolisia. Tärkein osa piirustuksesta on aina suurin, mutta vähitellen ”pakollisten” osien määrä kasvaa. Esimerkiksi lapsi piirtää ensin pääjalkaisia, mutta myöhemmin pääjalkainen saa vartalon, sormet ja vaatteet (Einon 2001, 102.)

6.4 Musiikki

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2005) mukaan esteettinen orientaatio laajuudessaan ja monitahoisuudessaan sisältää lapsen musiikkikasvatuksen osa-alueen. Musiikki on samalla osa koko varhaiskasvatusta. Musiikki avautuu havaitsemisen, kuuntelemisen, tuntemisen ja luomisen mutta myös kuvittelun ja intuition avulla (Ruokonen 2012,122-123.)

Musiikillinen oppiminen on merkityksellinen ja monimuotoinen prosessi. Musiikin tulisi liittyä osaksi leikinomaista kokemusta, joka oppimiskokemuksena antaisi lapselle tunteen hyväksynnästä ja rakkaudesta ilman suorituspaineita (Ruokonen 2012, 123.)

6.5 Tiedekasvatus ja tutkiminen

Tutkiva lapsi on utelias ja tiedonhaluinen. Hän pyrkii hahmottamaan ja ymmärtämään ympäröivää maailmaansa ja soveltaa tutkimallaan oppimiaan tietoja ja taitoja välittömästi kaikkeen tulevaan toimintaansa (Turja 2012, 179.)

Ihmettely ja kysymykset ovat tutkivan toiminnan lähtökohta. Kysymisellä on monia eri muotoja, joista matalinta kognitiivista tasoa edustavat tiedonkeruuseen liittyvät kysymykset. Haasteellisempia ovat kysymykset, jotka ohjaavat lasta vertailemaan asioita. Vaativimpia ovat kysymykset, joiden tavoitteena on saada lapsi soveltamaan tietoa uuteen tilanteeseen. Lapsille on tärkeää tarjota pik-

kuihmeitä ja mielenkiintoa herättäviä tutkimuskohteita päivittäin toistuvissa tilanteissa sekä tutuissa leikki- ja toimintaympäristöissä (Turja 2012, 188-189.)

6.6 Matemaattinen maailma ja ajattelu

Matemaattisia asioita voidaan käsitellä kaikissa tilanteissa, missä lapsi ja aikuinen toimivat yhdessä. Aikuinen opettaa lapselle vuorovaikutuksessa kulttuuriset välineet ja käyttötavat. Esimerkiksi luvut ovat käsitteitä, joiden avulla lapsi voi laskea tai ilmoittaa joukon määrän. Vertaamisessa ja luokittelemisessa tarvitaan enemmän käsitteitä, mutta nämä auttavat lasta jäsentämään ympäristön ilmiöitä ja tapahtumia sekä ratkaisemaan arjen ongelmia (Mattinen 2012, 219-220.)

Kiinnostus, tutkiminen ja havaintojen tekeminen ovat oppimisen lähtökohta, mutta samassa tilanteessa ja samojen materiaalien kanssa toimivien lasten huomio voi suuntautua hyvin erilaisiin asioihin. Ero tulee lapsen kiinnostuksesta: mitä kiinnostuneempi lapsi on asiasta, sitä enemmän hän tekee asiaan liittyviä huomioita ja sitä laajemmaksi ja monipuolisemmaksi hänen tietonsa tuosta asiasta rakentuvat (Mattinen 2012, 321.)

7 Opinnäytetyöprosessi

7.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyöni on toiminnallinen ja sen tavoitteena on tuoda liikennekasvatusta esiopetukseen. Opinnäytetyön tehtävät ovat sellaisia, että niitä voidaan sisällöllisesti yhdistää muihin esiopetuksen sisältöihin. Näin liikennekasvatukseen ei tarvitse varata kokonaista toimintatuokiota vaan se on helppo liittää osaksi muuta toimintaa.

Toiminnallinen opinnäytetyö yhdistää toiminnallisuuden, teoreettisuuden, tutkimuksellisuuden sekä raportoinnin. Toiminnallisuus näkyy ammatillisena taitona arjen tekemisessä, teoreettisuus ammatillisena tietona, tutkimuksellisuus käyttäjätutkimuksena eli tutkivana tekemisenä sekä tutkimuksen tekemisenä ja raportointi ammatillisena viestintätaitona eli tutkivan tekemisen sanallistamisena. Toiminnallinen opinnäytetyö on nimensä mukaisesti kehittämis- ja/tai projekti-

työ, joka toteutetaan toiminnallisena ammatillisen arjen tekona. Tuloksena on tuotos tai tuote (Vilkkä 2010.)

Esikoululainen on utelias ja haluaa oppia uusia asioita. Lapset kiinnostuvat asioista itsenäisesti, mutta aikuisten on myös mahdollista vaikuttaa lasten kiinnostusten kohteisiin tarjoamalla heille erilaisia ärsykeitä. Esimerkiksi lapsi ei välttämättä ole kiinnostunut liikenteestä tai ymmärrä sitä täysin, mutta aikuisen ohjauksella ja kerronnalla lapsen ymmärrys sekä kiinnostus liikennettä kohtaan kasvavat. Lapsi on saattanut havaita, että liikennemerkkejä on, mutta ei välttämättä ole tullut ajatelleeksi, että ne tarkoittavat jotakin.

Opinnäytetyön käsittelemä liikennekasvatus on ensisijaisen tärkeää esikoululaisille, sillä he ovat aloittamassa seuraavana syksynä koulupolun. Usein koulumatka kuljetaan yksin, jolloin on hyvä osata liikennesääntöjen perusteet ja ymmärtää liikennettä ylipäätään.

Opinnäytetyön kehittämistehtäviä ovat

1. Miten liikennekasvatusta saataisiin päiväkodin arkeen?
2. Miten liikennekasvatustehtäväkirja hyödyttäisi lastentarhanopettajan työtä?

7.2 Opinnäytetyön toteutus

Annoin liikennekasvatusta osana sosionomi-opintojani Saimaanharjun päiväkodissa lukuvuonna 2011-2012. Tarkoitukseni oli testata aikaisempaan lukuvuonna pidetystä liikennekasvatuksesta tehtyä liikennekasvatusopasta toisessa ryhmässä. Kaikki oppaan tehtävät eivät kuitenkaan sopineet ryhmään, jossa opetin liikennekasvatusta, joten suunnittelin erilaisia toimintatuokioita. Työelämän edustaja toivoi minun tekevän oman liikennekasvatusoppaan erilaisilla tuokioilla, mutta materiaalissa oli alkuperäisestä oppaasta poikkeavaa niin vähän, ettei uuden oppaan tekeminen kannattanut. Elokuussa 2013 päätin tehdä liikennekasvatustehtäväkirjan, joka tukisi aiemmin tehtyä liikennekasvatusopasta sisällöiltään.

Tehtäväkirjaa varten en hankkinut aineistoa. Suunnittelin liikennekasvatustuokit itse liikennekasvatusoppaan sekä Liikenneturvan liikennekasvatustehtävien pohjalta.

Opinnäytetyö on toiminnallinen ja sen tuotoksena on tehtäväkirja esikoululaisten käyttöön. Lisäksi tulee ohjaajan opas, jossa on oikeat vastaukset tehtäviin. Yhteistyökumppaninani on Saimaanharjun päiväkodin esikouluryhmä.

Tehtäväkirjan sisällöt on testattu ryhmässä projektiopintojen aikana lukuvuonna 2011-2012 ja koottu yksiin kansiin tähän opinnäytetyöhön. Tehtäviä on muokattu saadun palautteen perusteella.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli tuoda liikennekasvatusta esiopetukseen täydentämällä Innostu ja opi liikenteestä –liikennekasvatusoppaan sisältöjä. Tehtäväkirjan sisällöt sivuavat Innostu ja opi liikenteestä –liikennekasvatusoppaan sisältöjä, jotta samat asiat voidaan opettaa lapsille vaihtoehtoisella tavalla tai tehtäväkirjaa voi käyttää esimerkiksi opitun kertaamiseen. Tehtävät on suunniteltu monipuolisiksi ja kiinnostaviksi. Vaikeustasoltaan tehtävät ovat sellaisia, että esikoululainen saisi niistä onnistumisen kokemuksia.

8 Johtopäätökset

Liikennekasvatuksen tulisi olla monipuolista, lapsilähtöistä sekä lapsen kasvun ja kehityksen huomioon ottavaa. Vaikka tehtäväkirja on tarkoitettu tehtäväksi lähinnä pöydän ääressä, on lapsen oppimisen kannalta tärkeää käyttää oppimiseen erilaisia menetelmiä. On myös tärkeää tuntee lapsiryhmä, jolle opettaa liikennekasvatusta. Tämä auttaa kasvattajaa tekemään liikennekasvatussuunnitelman, johon hän valitsee ja muokkaa Innostu ja opi liikenteestä - liikennekasvatusoppaan ja –tehtäväkirjan sopivimmat osat omalle ryhmälleen. On tärkeää pitää opittava asia mielenkiintoisena, ettei oppimisesta tule lapselle ulkoa opettelua, jolloin opittu voi jäädä hänelle merkityksettömäksi.

8.1 Liikennekasvatus

Liikennekasvatus voidaan yhdistää useisiin varhaiskasvatussuunnitelmassa nimettyihin osa-alueisiin. Toiminnallisilta työtavoiltaan sen voi yhdistää leikkiin,

liikuntaan, taiteelliseen kokemiseen ja ilmaisemiseen, tutkimiseen sekä retkiin. Leikkiä ja liikuntaa voi harjoitella erilaisilla liikenneaiheisilla leikeillä. Taiteellista ilmaisua pääsee käyttämään esimerkiksi suunniteltaessa päiväkotiin liikenne-merkkiä. Tutkimaan pääsee erilaisten tehtävien kautta ja pelkästään jo uutta oppimalla. Retkiä on mahdollista tehdä liikennekasvatuksen nimissä tutustumalla esimerkiksi päiväkodin lähialueisiin, vaaran paikkoihin ja liikennemerkkeihin. Matemaattisen orientaation alueella liikennekasvatuksessa opetellaan muun muassa erilaisia muotoja ja värejä liikennemerkeistä. Luonnontieteellinen orientaatio otetaan huomioon liikennekasvatuksen sisällöissä. Keväällä opetellaan pyöräilyyn liittyviä asioita, sillä pyörät kaivetaan pian talviteloilta. Syksyn pimeydessä taas perehdytään heijastimen käyttöön. Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio huomioidaan muun muassa erilaisissa perinteisissä lauluissa kuten vuoden 1955 Georg Malmsténin Lasten liikennelaulussa. Perinteisten leikkien idea voidaan muokata liikennekasvatukseen sopivammaksi –esimerkiksi maameri-laivaa voidaan leikkiä suojatie-jalkakäytävä-STOP, jolloin huudettaessa ”suojatie” tulee pelaajan mennä penkin vasemmalle puolelle, ”jalkakäytävällä” pelaajan tulee nousta penkille ja ”STOP” tarkoittaa penkin oikeaa puolta. Esteettinen orientaatio toteutuu erilaisissa luovissa tehtävissä kuten suunniteltaessa unelmien polkupyörää tai pyöräilykypärää. Eettinen orientaatio toteutuu, kun opetellaan kaikille yhteisiä liikennesääntöjä, oikeaa ja väärää.

8.2 Lapsi ja liikennesäännöt

Liikennesäännöt perustuvat liikennelakiin. Esikouluikäinen osaa arvioida oikeaa ja väärää, kunhan hänelle ensin kerrotaan säännöt ja autetaan erottamaan oikea väärästä. Lapselle liikennelaki-käsite voi olla hankala hahmottaa, joten helpompi on puhua liikennesäännöistä.

Esikoululaiset eivät ole rikosoikeudellisesti vastuussa rikkoessaan lakia, mutta he ovat korvausvelvollisia. On tärkeää saada lapset ymmärtämään yhteisten sääntöjen olevan heidän sekä kaikkien muidenkin turvana.

8.3 Osallisuus ja lapsilähtöisyys

Tehtäväkirjan yksi tärkeimmistä tehtävistä on auttaa Innostu ja opi liikenteestä – liikennekasvatusoppaan käyttäjää muokkaamaan tuokioiden sisältöjä lapsiryh-

mälleen sopivammiksi. Näin pyrimme siis lapsilähtöisyyteen. Tehtäväkirjan tehtävänänot on tehty laajoiksi ja avoimiksi, jotta lapsella on mahdollisuus käyttää omaa mielikuvitustaan, suunnitella ja toteuttaa itse omia ideoitaan. Lapselle on myös tarkoitus rakentaa omaa liikennekasvatuskansiota, johon hän voi myöhemmin palata kertaamaan oppimaansa ja johon hänelle voidaan tallentaa muistoja liikennekasvatuksesta, esimerkiksi valokuvia ja piirustuksia.

Osallisuuden on tehtäväkirjassa pyritty tekemällä tehtäviä, joita pohditaan yhdessä ryhmässä. Esimerkiksi heijastintarkistuksessa tarkoituksena on tutkimuksen jälkeen purkaa yhdessä tai pienryhmissä, oliko vaatteissa heijastimia tarpeeksi ja jos ei niin miksi ja mihin niitä tulisi lisätä. Oppimista tapahtuu, kun lapsi alkaa itse pohtimaan ongelmaan ratkaisua. Osallisuus auttaa kiinnostumaan työskentelystä. Kasvattajan pitää osata hyödyntää lapsen uteliaisuutta, sillä se on lapselle ominainen tapa oppia.

8.4 Innostuminen liikennekasvatuksesta

Opinnäytetyöni tarkoitus on antaa vaihtoehtoinen tapa käsitellä Innostu ja opi liikenteestä -liikennekasvatusoppaan sisältöä. Tehtäväkirjan sisältöjen ei tarvitse korvata liikennekasvatusoppaan tuokioita, vaan tehtävillä voidaan myös kerata tai syventää opittua. Vaikka tehtäväkirja on tarkoitettu lähinnä pöydässä tehtäväksi, ei sen tarkoitus ole tehdä lapsesta passiivista opetuksen kohdetta. Tämän takia tehtäväkirjassa on myös erilaisia tutkimistehtäviä, joita lapsi ei tee pöydän ääressä vaan ympäristössään havainnoiden tutkittavaa asiaa. Esimerkiksi omien ulkovaatteiden heijastintarkitus tehdään konkreettisesti tutkimalla omaa ulkoilupukua. Tehtäväkirjan erilaiset tutkimistehtävät on suunniteltu tehtäväksi lapsen normaalissa toimintaympäristössä, jolloin oppimisesta tulee käytännönläheistä ja lapsi osaa soveltaa oppimaansa helpommin.

Aikuisen oma innokkuus aiheita kohtaan auttaa lasta innostumaan ja onnistumaan. Lapsi huomaa herkästi, jos aikuista ei kiinnosta opetettava aihe. Myös kasvattajan esimerkki vaikuttaa lapseen. Jos liikennekasvattaja esimerkiksi itse ajaa ilman pyöräilykypärää tai ei välitä liikennevaloista, on todennäköisempää, että lapsi alkaa käyttäytyä niin kuin hän näkee toimittavan ennemmin kuin miten hänelle on opetettu oikeaksi.

Tehtäväkirjan tarkoituksena ei ole pelkästään tehdä tehtäviä ja tarkistaa, onko ne tehty oikein, vaan niitä voidaan käyttää apuvälineenä yleiseen keskusteluun. Esimerkiksi liikennemerkkejä käytäessä läpi voi tehtävä jäädä hyvin pinnalliseksi ja itseään toistavaksi, jos lapset eivät saa keskustella liikennemerkkeistä ja kertoa esimerkiksi missä ovat niitä nähneet. Myös mahdollisesti lasten esiintuomat näkökulmat voivat olla kasvattajalle tärkeitä, sillä aikuinen näkee liikenteen aivan eri tavalla kuin lapsi.

9 Pohdinta

9.1 Tavoitteiden saavuttaminen

Tehtäväkirjan tavoitteet saavutettiin. Tehtäväkirjan sisällöt vastaavat ja täydentävät Innostu ja opi liikenteestä –liikennekasvatusoppaan sisältöjä. Tehtäväkirjassa on havainnollistavia kuvia sekä erilaisia tutkimistehtäviä. Maailma on hyvin erilainen paikka lasten silmin, mikä aikuisen on hyvä ottaa huomioon opetuksessa. Tehtävien avulla sekä lapset että aikuiset voivat saada oivalluksia, ihmetellä ja pysähtyä ajattelemaan.

Liikenteessä on laissa määrätty ja yhteiskunnassa kaikille yhteiset säännöt. Näin lapsi voi oppia liikennesääntöjä ja oppia samalla arvioimaan omien valintojensa ja toimintansa oikeutta ja vääryyttä. Esimerkiksi lapsi ei välttämättä tiedä, että hänen pitää nousta pois pyörän selästä ollakseen jalankulkijan asemassa ylittäessään suojatietä. Kun hänelle opetetaan tämä, hän voi muuttaa käytöstään ja nousta taluttamaan pyörä suojatien yli.

Lapsen etiikka ja moraalit kasvatetaan, kun hänelle opetetaan oman toiminnan arviointia. Tätä varten lapselle pitää opettaa yhteiset säännöt ja sopimukset. Niiden kautta lapsessa kasvaa oikeudenmukaisuuden tunto sekä hän oppii toisten huomioimista.

Työssäni otin huomioon lasten ja aikuisten antaman palautteen. Jos jokin tuoki-oissa kiinnosti ja innosti lapsia, pyrin säilyttämään teeman seuraavassakin tehtävässä. Jos aikuisilla oli toiveita esimerkiksi erilaisista menetelmistä, pyrin ottamaan ne huomioon seuraavassa tuokiossa. Esimerkiksi lapsia kiinnostivat

liikennemerkkit, joten kertosimme liikennemerkkejä, ehdotin niitä käytettäväksi osana tehtäviä tai annoin lisätehtäväksi liikennemerkkiaiheisia tehtäviä.

Projektin kohderyhmänä oli yksi vilkas ja poikapainotteinen esikouluryhmä, joten tulokset voivat olla erilaisia lapsiryhmästä riippuen. Havainnot ja kokemukset perustuvat omiin havaintoihini ja kokemuksiini liikennekasvattajana sekä projektin yhteistyötahoilta saamaani palautteeseen. Huomasimme liikennekasvattajalla olevan suuri merkitys projektin onnistumisen kannalta. Kommunikatio-ongelmat liikennekasvattajan sekä yhteistyötahon välillä aiheuttivat ongelmia projektia toteuttaessa toimintakaudella 2011-2012. Oli myös äärimmäisen tärkeää, että liikennekasvattaja itse oli kiinnostunut opittavasta asiasta, sillä kasvattajan innokkuus välittyi myös lapsiin ja päiväkotiryhmän aikuisiin.

Teoriatietoa varhaiskasvatuksen liikennekasvatuksesta löytyi vähän, suuri osa materiaalista oli suunnattu lukutaitoisille koululaisille. Käytin sisältöjen luomiseen materiaalia erilaisista liikennekasvatuskirjoista, varhaiskasvatusta sekä lapsen kehitystä ja oppimista käsitteleviä kirjoja. Näiden tietojen pohjalta muokasin tehtäviä esikouluikäisille sopivammiksi.

9.2 Palaute

Esittelin valmiin tehtäväkirjan esikouluryhmän lastentarhanopettajalle. Hänen mielestään tehtäväkirja oli onnistunut ja vastasi sisällöltään hyvin liikennekasvatuksesta.

Palautteen antamisen yhteydessä saimme ajatuksen käyttää hyväksi esikouluryhmän opetuksessa PowerPoint -diaesityksiä. Esitysten avulla tehtäviä voidaan katsoa yhdessä lasten kanssa niin, ettei jokaiselle lapselle tarvitse välttämättä tulostaa paperille omaa teoriaosuutta. Tämä tukee myös varhaiskasvatussuunnitelmassa tavoitteena olevaa kestävästä kehitystä.

Lähteet

Einon, D. 2001. Lapsen hoito ja kehitys, Terve, tyytyväinen ja tasapainoinen lapsi. Helsinki. Otava.

Hakkarainen, P. 2008. Kehitys arkikäsitteenä ja tieteessä. Teoksessa Helenius Aili & Korhonen Riitta (toim.) Pedagogiikan palikat. Helsinki. WSOY oppimateriaalit Oy.

Hakkarainen, Pentti. 2002. Kehittävä esiopetus ja oppiminen. Jyväskylä. PS-kustannus.

Jarasto, P. & Sinervo, N. 1997. Alle kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki. Gummerus.

Kaskela, M. & Välimäki, A-L. 2006. Varhaiskasvatus – tietoa pienten lasten vanhemmille. Helsinki. Edita.

Lappeenrannan esiopetuksen opetussuunnitelma. Lappeenrannan kaupunki kasvatus ja opetustoimi 2010.
<http://www.lappeenranta.fi/loader.aspx?id=62597e61-2456-4358-9850-233712f93f07> Luettu 4.3.2014

Liikenneturva A. Liikennekasvatus.
<http://www.liikenneturva.fi/fi/opettajille/liikennekasvatus> Luettu 4.3.2014

Liikenneturva B. Lapsi eri ikäisenä.
<http://www.liikenneturva.fi/fi/eri-ikaisena/lapset-0-14/lapsi-eri-ikaisena> Luettu 4.3.2014

Liikenneturva. Vaaranpaikkakartoitus.
<http://www.liikenneturva.fi/fi/opettajille/liikennekasvatus/vaaranpaikkakartoitus> Luettu 4.3.2014

Mattinen Aino. 2012. Lapsen matemaattinen maailma ja ajattelu. Teoksessa Hujala Eeva & Turja Leena (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Helsinki. PS-kustannus, 219-230.

Ojanen Tuija, Ritmala Marjo, Sivén Tuula, Vihunen Riitta & Vilén Marika. 2011. Lapsen aika. 12.–14. painos. Helsinki. WSOYpro Oy.

Opetushallitus 2010. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet.
http://www.oph.fi/download/131115_Esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2010.pdf Luettu 13.3.2014

Perusopetuslaki 10.1 21.8.1998/628. Opetusministeriö 1999.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628> Luettu 10.3.2014

Ruokonen Inkeri, 2012. Lapsen musiikillinen maailma. Teoksessa Hujala Eeva & Turja Leena (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä. PS-kustannus, 122–135.

Turja Leena, 2012. Tiedekasvatus ja lapsen tutkiva toiminta. Teoksessa Hujala Eeva & Turja Leena (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä. PS-kustannus, 179–194.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Stakes 2005.
<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7eef5448-e8a3-4887-ab97-19719ea74066> Luettu 10.3.2014

Vilkkä Hanna, 2010. Toiminnallinen opinnäytetyö.
http://vilkkä.fi/hanna/Toiminnallinen_ont.pdf Luettu 8.5.2014